

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY
MEDICAL COMMISSION
THE UKRAINIAN MEDICAL ASSOCIATION IN L'VIV

PROCEEDINGS
of the **SHEVCHENKO**
SCIENTIFIC SOCIETY

Volume XXIV

MEDICAL COLLECTION

Medicine and Biology

New series
Volume XVI

Founded by
Yevhen Ozarkevych
in 1898

L'VIV — 2009

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА
ЛІКАРСЬКА КОМІСІЯ
УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО У ЛЬВОВІ

П РА Ц І
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ім. ШЕВЧЕНКА

Том XXIV

ЛІКАРСЬКИЙ ЗБІРНИК

Медицина і біологія

Нова серія
Том XVI

Заснований
Євгеном Озаркевичем
1898 року

ЛЬВІВ — 2009

УДК 61.081

Редакційна колегія:

Борис БЛІНСЬКИЙ, Ярослав ГАНІТКЕВИЧ,
Борис ЗІМЕНКОВСЬКИЙ, Олександр КІЦЕРА,
Олег КУПЧИНСЬКИЙ, Богдан НАДРАГА, Михайло ПАВЛОВСЬКИЙ,
Павло ПУНДІЙ, Анна РУДНИЦЬКА (головний редактор),
Зиновія СЛУЖИНСЬКА, Богдан ТКАЧ, Ярема ТОМАШЕВСЬКИЙ

Editorial Board:

Borys BILYNSKYI, Yaroslav HANITKEVYCH, Borys ZIMENKOVSKYI,
Oleksandr KITSERА, Oleh KUPCHYNSKYI, Bohdan NADRAHA,
Mykhailo PAVLOVSKYI, Pavlo PUNDIY, Anna RUDNYTSKA (chief editor),
Zynoviya SLUZHYNska, Bohdan TKACH, Yarema TOMASHEVSKYI

Надруковано за ухвалою Видавничої ради НТШ

**Том виданий завдяки фінансовій підтримці дійсного члена НТШ
в Америці доктора Павла ПУНДІЯ, члена НТШ Євгена Стецьківа,
доктора Ореста Рижія, родини доктора Івана Кизика (США)
і Львівського національного медичного
університету ім. Данила Галицького**

ISSN 1563-3569

© Наукове товариство ім. Шевченка, 2009

ЗМІСТ

<i>Від редакційної колегії</i>	5
ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ	
Ярема Томашевський. 110 років діяльності Лікарської комісії НТШ	9
Анна Рудницька. До історії патолого-анатомічної служби та 100-річчя кафедри патанатомії у Львові	13
Ярослав Ганіткевич. Участь України в Міжнародному конгресі істориків медицини	19
Зиновія Служинська, Олександра Служинська. Відродження генетики після лисенківського періоду	23
Віталій Мухин, Ігор Мухин. Нарис історії генетики	40
Оксана Потимко. Львівський шпиталь святого Івана Хрестителя: міти та реалії	48
Ольга Тичківська. Євпраксія-Зоя і медичний трактат „Мазі“	51
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МЕДИЦИНИ	
Борис Білінський. Наслідки Чорнобильської катастрофи продовжують діяти	59
Олександра Служинська, Зиновія Служинська. Біологічні чинники впливу на зниження плідності чоловіків	66
Богдан Ткач. Нейропсихологічні особливості молоді, схильної до uzалежненої поведінки	72
Зиновія Служинська, Олександра Служинська. Імпринтинг — закарбовування у пам'яті	85
Петро Кузик, Ярослав Шульгин, Андрій Йосенко. Морфологічна характеристика туберкульозу в період сучасної епідемії (за даними автопсії)	91
Юрій Б. Ковалів. Природні і синтетичні глікозаміноглікани та функція нирок: сучасний стан проблеми	98
Богдан Трач. Місія: очищення криниці здоров'я в Україні	108
Володимир Єфимов. Наукова термінологія у спортивній та популяційній генетиці	118
ОРИГІНАЛЬНІ ПРАЦІ	
Ярослав Шульгин, Петро Кузик. Рак легень у жінок: патоморфологічна характеристика на основі аналізу автопсійного матеріалу	125

Іван Ільницький, Ольга Костик, Лідія Ільницька, М. Пурська, Тарас Луцишин. Мікробіологічні маркери туберкульозу у підлітків та дорослих в умовах епідемії	136
Романа Поліщук. Успішне лікування гострих лімфобластних лейкозів у дітей	143
Анатоль Гавриленко, Зіновія Служинська. Голодомор і діти	148
Ярема Томашевський, Роман Макар, Олег Бумбар. Сучасні аспекти тирології	155
Володимир Єфимов. Дослідження короткочасної пам'яті спортсменів	161
Наталія Томашевська, Олег Бумбар, Ярема Томашевський. Нові аспекти диференційної діагностики станів гормональної регуляції вуглеводного обміну в загальній популяції	166

ПОСТАТІ

Олександр Кіцера. Мар'ян Панчишин — лікар, громадський діяч, педагог. <i>З нагоди 125 роковин народження</i>	175
Богдан Надрага. „...Покликаний Богом творити людям добро“	180
Зіновія Служинська. Софія Окуневська — перша лікарка-українка в Галичині	183
Павло Пундій. Видатний мікробіолог та епідеміолог	184
Борис Білинський. Корифей української онкології	188
Аретій Кравець. Василь Кархут — патріот України, лікар, письменник	190
Оксана Вацеба. Іван Боберський	196
Олександра Служинська. Степан Гайдучок і його родина	200
Згадка про дійсного члена НТШ професора Михайла Лобу	206
Микола Барбон. Лікарі-політв'язні	207

ПОВІДОМЛЕННЯ, ХРОНІКА

Любов Гоцко-Ней. Діяльність благодійного фонду „Салюс“	213
Сергій Кошак, Юрій Кошак, Ярослав Шульгин, Петро Кузик. V конференція, присвячена 100-річчю торакальної хірургії	217
Урочиста академія	219
Богдан Ткач. Діяльність Лікарської комісії НТШ за 2007 рік	220
Павло Пундій. Перші кроки до відзначення 100-річчя УЛТ	222
Глибокоповажаному і дорогому Богданові Олександровичу	224
Вітаємо професора, дійсного члена НТШ Олександра Кіцера з нагородою!	224
Вітаємо Володимира Єфимова, члена НТШ з Дніпропетровська!	224
Перереєстрація членів Лікарської комісії НТШ	225
Андрій Смаль. Частіше спілкуймося через Інтернет!	228
Повідомлення	228
Оголошення	228

Василь Дяків. Відбулась презентація третьої книги біобібліографічного довідника Ярослава Ганіткевича та Павла Пундія „Українські лікарі“	229
---	-----

РЕЦЕНЗІЇ

Роман Воробець. Нове українське видання медичного Словника Дорланда	233
Неоніла Салаяк. Лікарський збірник. Нова серія. — Львів; Чикаго, 2006. — Т. XV. — 382 с.	235
Олександра Граб. Думка учителя-методиста	238
Віталій Мухин. Видання, яке збагачує українську історію науки про людину	240
Мар'яна Служинська, Марта Васильєв. Загроза біотероризму	242
Мар'яна Служинська. Зазираючи у глибину віків	245
Орест Рижій. Нація як неопалима купина	247

ЮВІЛЕЇ

Ювілей українського лікаря-мецената Марії Фішер-Слиж (<i>До 85-річчя від народження</i>)	251
Видатний дослідник історії української медицини (<i>До 85-річчя від народження Павла Пундія</i>)	254
Б'є джерелом енергія неспинно! (<i>До 85-річчя від народження Богдана Надраги</i>)	258
Зеновій-Тарас Масний. Богдану Надразі — Людині, Громадянину, Лікареві ..	260
Вітаємо Володимира Саврана з ювілеєм! (<i>До 70-річчя від народження</i>)	261
Яремів Возниці — многая літа! (<i>До 60-річчя від народження</i>)	263
Талановитий педагог, досвідчений організатор	264
„Талант — то дар Божий...“ (<i>З нагоди ювілею професора Лесі Матешук-Вацеби</i>)	266

НЕКРОЛОГИ

Достойний син землі Перемишлянської. <i>Пішов у вічність д-р Олександр Гудзяк (1926—2006)</i>	269
Сильна, яскрава особистість. <i>Світлої пам'яті професора Мартина Бідюка (1935—2006)</i>	271
Незабутній Антін Мацьків (<i>1927—2006</i>)	273
Клінічний патолог найвищої категорії. <i>Світлої пам'яті Ярослава Шульгина (1944—2007)</i>	275
„Хай же сниться йому вільна Україна!“ <i>Світлої пам'яті Івана Кизика (1918—2007)</i>	277
Незабутня. <i>Світлої пам'яті Люби Заграй (1958—2007)</i>	279
Патріотка, сповнена національної і людської гідності. <i>Світлої пам'яті Стефанії Юсько (1918—2007)</i>	281
„Бажаємо вічного щастя у небі“. <i>Відійшов у засвіти Роман Смик (1918—2007)</i>	282

CONTENTS

From the editorial board 5

HISTORICAL HERITAGE OF UKRAINE

Yarema TOMASHEVS'KYI. Medical Commission of NTSH Marks 110 th Anniversary ..	9
Anna RUDNYTS'KA. To the History of Pathological Service. 100 th Anniversary of L'viv Department of Pathology	13
Yaroslav HANITKEVYCH. Ukraine at the International Congress of Historians of Medicine	19
Zynoviya SLUZHYN'S'KA, Oleksandra SLUZHYN'S'KA. Revival of Genetics in Post-Lysenko Period	23
Vitaliy MUKHYN, Ihor MUKHYN. Éssay on the History of Genetics	40
Oksana POTYMKO. L'viv Saint John the Baptist Hospital: Myths and Reality	48
Ol'ha TYCHKIVS'KA. Yevpraksiya-Zoya and Medical Treatise „Mazi“	51

CONTENTIOUS MEDICAL ISSUES

Borys BILYNS'KYI. Chernobyl' Disaster Consequences Still Felt Nowadays	59
Oleksandra SLUZHYN'S'KA, Zynoviya SLUZHYN'S'KA. Biological Factors Causing Reduced Male Fertility	66
Bohdan TKACH. Neuropsychological Peculiarities of Youngsters with Addictive Behaviour	72
Zynoviya SLUZHYN'S'KA, Oleksandra SLUZHYN'S'KA. Imprinting Stands for Memory Coding	85
Petro KUZYK, Yaroslav SHUL'HYN, Andriy YOSSENKO. Morphological Features of Current Epidemics of Tuberculosis	91
Yuriy B. KOVALIV. Natural and Synthetic Glycosaminoglycans and Kidney Function: Modern Challenges	98
Bohdan TRACH. Mission: Improving Health in Ukraine	108
Volodymyr YEFYMOV. Scientific Terminology in Sports and Population Genetics	118

ORIGINAL WORKS

Yaroslav SHUL'HYN, Petro KUZYK. Women Suffering Lungs Cancer: Pathomorpho- logical Characteristic of Autopsy-based Analysis	125
---	-----

Ivan IL'NYTS'KYI, Ol'ha KOSTYK, Lidiya IL'NYTS'KA, M. PURS'KA, Taras LUTSYSHYN. Microbiological Markers of Tuberculosis with Teenagers and Adults in Epidemic	136
Romana POLISHCHUK. Successful Treatment of Acute Lymphoblastic Leukemia with Children	143
Anatol' HAVRYLENKO, Zynoviya SLUZHYN'S'KA. Famine and Children	148
Yarema TOMASHEVS'KYI, Roman MAKAR, Oleh BUMBAR. Modern Aspects of Thyrology	155
Volodymyr YEFYMOV. Short-term Memory in Sportsmen	161
Nataliya TOMASHEVS'KA, Oleh BUMBAR, Yarema TOMASHEVS'KYI. New Aspects of Differential Diagnostics of Hormonal Regulations in Carbohydrate Metabolism	166

OUTSTANDING FIGURES

Oleksandr KITSERA. Maryan Panchyshyn – Doctor, Public Figure and Teacher. On the Occasion of the 125 th Anniversary of the Birth	175
Bohdan NADRAHA. „... Blessed by God to help people“	180
Zynoviya SLUZHYN'S'KA. Sophia Okunevs'ka – the First Ukrainian Woman to Become a Doctor in Halychyna	183
Pavlo PUNDIY. The Famous Microbiologist and Epidemiologist	184
Borys BILYNS'KYI. The Coryphaeus of Ukrainian Oncology	188
Aretiy KRAVETS'. Vassyl' Karkhut – Patriot of Ukraine, Doctor and Man of Letters	190
Oksana VATSEBA. Ivan Bobers'kyi	196
Oleksandra SLUZHYN'S'KA. Stepan Haiduchok and His Family	200
Remembering Professor Mykhailo Loba, the Member of the Shevchenko Scientific Society	206
Mykola BARBON. Doctors, the Political Prisoners	207

NEWSITEMS

Liubov HOTSKO-NEI. The Activities of the „SALIUS“ Fund	213
Serhiy KOSHAK, Yuriy KOSHAK, Yaroslav SHUL'HYN, Petro Kuzyk. The Fifth Conference Dedicated to the 100 th Anniversary of Thoracic Surgery	217
Grand Meeting	219
Bohdan TKACH. The Activities of the Medical Commission of the Shevchenko Scientific Society in 2007	220
Pavlo PUNDIY. First Steps towards the Celebration of the 100 th Anniversary of the Ukrainian Medical Association	222
Congratulations to Honourable and Dear Bohdan O. Nadraha	224
Congratulations on the Award to Professor and Member of the Shevchenko Scientific Society Oleksandr Kitsera	224

Congratulations to Volodymyr Yefymov, the Member of the Shevchenko Scientific Society from Dnipropetrovs'k	224
Re-registration of the Members of the Medical Commission of the Shevchenko Scientific Society	225
Andriy SMAL' . Visit Our Website!	228
Announcements	228
Vassyl' DIAKIV . The Presentation of the Third Book of the Biobibliographical Guide by Yaroslav Hanitkevych and Pavlo Pundiy „Ukrayins'ki likari“	229

REVIEWS

Roman VOROBETS' . New Ukrainian Edition of the Dorland's Medical Dictionary ..	233
Neonila SALIAK . Likars'kyi zbirnyk. Nova seriya. – L'viv; Chykago, 2006. – T. XV. – 382 s.	235
Oleksandra HRAB . The Opinion of the Teacher and Methodologist	238
Vitaliy MUKHYN . The Edition that Enriches Ukrainian Genetics	240
Maryana SLUZHYN'S'KA, Marta VASYLYEV . The Menace of Bioterrorism	242
Maryana SLUZHYN'S'KA . Names Venerable to All Posterity	245
Orest RYZHIY . Nation like the Burning Bush	247

JUBILEES

The 85 th Anniversary of the Birth of the Ukrainian Doctor and Patron Maria Fisher-Slyzh	251
An Outstanding Researcher of the History of the Ukrainian Medicine (To the 85 th Anniversary of the Birth of Pavlo Pundiy)	254
The Boundless Energy of Bohdan Nadraha (To the 85 th Anniversary of the Birth)	258
Zenoviy-Taras MASNYI . To Bohdan Nadraha, the Man, the Citizen, the Doctor	260
Congratulations to Volodymyr Savran on his 70 th Anniversary of the Birth	261
Many Happy Returns of the Day to Yarema Voznytsia! (To the 60 th Anniversary of the Birth)	263
A Talented Teacher and an Experienced Organiser	264
„Talent is a Gift from God...“ (On the Occasion of Professor Lesia Mateshuk-Vatseba's Jubilee)	266

OBITUARIES

A Worthy Son of Peremyshliany District. Doctor Oleksander Gudziak (1926—2006) Breathed His Last	269
Strong and Prominent Personality. May Professor Martyn Bidiuk's Memory Live on Forever (1935—2006)	271
Unforgettable Antin Mats'kiv (1927—2006)	273
Highly Qualified Clinical Pathologist. A Tribute to the Memory of Yaroslav Shul'hyn (1944—2007)	275

„May He Dream about Independent Ukraine!“ In Memory of Ivan Kzyk (1918—2007).	277
An Unforgettable. In Memory of Liuba Zahrai (1958—2007)	279
A Patriot, Who Had National and Human Dignity. A Tribute to the Memory of Stefaniya Yus'ko (1918—2007)	281
„May He Be Happy in Heaven“. Roman Smyk Departed this Life (1918—2007)	282